

INNOWACJA PEDAGOGICZNA Z JĘZYKA POLSKIEGO
pt. „Z Wyspiańskim przy weselnym stole”

Autor innowacji - Łukasz Wiśniewski, nauczyciel języka polskiego w IV Liceum Ogólnokształcącym im. C. K. Norwida w Białymstoku

Innowację zrealizowano w roku szkolnym 2024/2025 w IV Liceum Ogólnokształcącym im. C. K. Norwida w Białymstoku w klasach III sportowych z podstawowym poziomem języka polskiego. Innowacja dotyczyła nowatorskich rozwiązań metodycznych.

Autorem innowacji jest nauczyciel języka polskiego mgr Łukasz Wiesław Wiśniewski. Zajęcia w ramach innowacji odbywały się w ramach zajęć obowiązkowych.

Jednym z priorytetów Ministra Edukacji Narodowej w roku szkolnym 2024/2025 jest „Rozwijanie u uczniów i wychowanków empatii i wrażliwości na potrzeby innych”. Wartości te należałoby kształtować w młodym pokoleniu, dla którego często treści zawarte w Internecie stały się konkurentem książki i wyznacznikiem życiowych dróg. W czasie narastających wyzwań edukacyjnych i dynamicznych zmian cywilizacyjnych, w jakich młodzież rozwija się i uczy na pierwszy plan wysuwają się innowacje metodyczne. Należy zmodyfikować sposób mówienia o lekturach, uczeniu, jak i relacjach, jakie młody człowiek musi nawiązać z historią literatury.

Innowacja metodyczna polegała na wprowadzeniu modyfikacji w procesie nauczania – uczenia się w zakresie stosowania nowych metod i form pracy z uczniem oraz prezentacji materiału dydaktycznego i przystępnym zapoznaniu uczniów z „Weselem” Stanisława Wyspiańskiego. Na lekcjach języka polskiego wykorzystałem nowoczesne technologie w postaci nagrań audio (wywiady z dziadkami/pradziadkami, sąsiadami lub rodzicami), metody aktywizujące i kreatywne narzędzia.

Celem innowacji było poznanie lektury poprzez wspólne czytanie wybranych fragmentów i ich wnikliwą analizę. Zastosowane w pracy z uczniami metody aktywizujące i kreatywne narzędzia pomogły im łatwiej zrozumieć jeden z najtrudniejszych polskich dramatów narodowych. Czytanie wybranych fragmentów – scen dramatu odbywało się w tradycyjny sposób, głośno przy całej klasie i z podziałem na role. Dzięki czemu fragmenty tekstu były krótsze, niż podczas tradycyjnego czytania całych scen przez jedną osobę, a uczniowie chętniej i częściej brali udział w analizie tekstu.

Chętni uczniowie wykonali pracę domową polegającą na przeprowadzeniu rozmowy ze swoimi dziadkami lub pradziadkami, rodzicami, a nawet sąsiadami na temat znanych im tradycji weselnych, jakie panowały w ich miejscowościach lub jakich doświadczyli podczas swojego życia oraz nagraniu audio. Początkowo osób tych było zaledwie kilka, ale po pierwszych prezentacjach chętnych okazało się zdecydowanie więcej. Podczas prezentacji audio uczniowie czasami wstydzili się tego, że dziadkowie nie posługują się poprawną

polszczyzną, mają wady wymowy, zdarzało się też, że odbiegali od tematu. Wskazywałem na wartościowe elementy wypowiedzi, a nie brakowało ich w każdym z nagrań. Nie gromadziłem jednak audio, aby młodzi ludzie nie mieli obaw, że zostaną one wykorzystane w innym celu niż edukacyjny.

W wyniku zaangażowania uczniów do aktywnej wspólnej pracy dowiedzieliśmy się o miejscowych zwyczajach ludowych np.: „wykupinach panny młodej” przez przyszłego małżonka tuż przed ślubem, odgrywkach, przejażdżce z przeszkodami, czy pożegnaniu z warkoczem, który będzie przydatny również przy innych lekturach maturalnych objętych podstawą programową z języka polskiego. Po dwóch lekcjach poświęconych analizie nagrań przeszliśmy do pracy z tekstem „Wesela” Stanisława Wyspiańskiego. Analizując akt pierwszy uczniowie wyszukiwali tradycje weselne w dramacie. Nie sprawiało im to trudności, gdyż byli już wprowadzeni w problematykę po wcześniejszych rozmowach z bliskimi. Efekty pracy zebraliśmy na tablicy, gdzie powstała notatka (analiza) pokazująca zwyczaje weselne w dramacie Wyspiańskiego. Już na etapie czytania wybranych przeze mnie scen uczniowie zaczęli dostrzegać pewne problemy w zachowaniach bohaterów: osoby ze wsi nie rozumiały podejścia do nich inteligentów, a ci drudzy kompletnie inaczej patrzyli na wieś. Spostrzeżenia zebraliśmy w tabeli, co pokazało nam, jak podzielone wewnętrznie są dwie grupy ludzi zebranych na jednym radosnym wydarzeniu, jakim jest wesele.

Uczniowie z zaangażowaniem odtwarzali osoby przedstawione w dramacie, co było bardzo przydatne w dalszej analizie symboliki wesela. Wykorzystaliśmy tutaj też „Plotkę o weselu” Tadeusza Boy-Żeleńskiego. Dzięki tej wiedzy łatwiej było uczniom wczuć się w wewnętrzne stany bohaterów, a co za tym idzie symbolikę zjaw, które je nawiedzały w akcie II. Uczniowie bardzo szybko zauważyli, że Polacy jako naród są bardzo podzieleni, a tło historyczne silnie wpływa na ich emocje. Już na etapie analizy aktu II „Wesela” Stanisława Wyspiańskiego młodzież dostrzegła, że bohaterowie poświęcają uwagę problemom drugoplanowym, nie zauważając nadrzędnego, jakim jest odzyskanie niepodległości przez Polskę będącą pod zaborami. Tę świadomość przypieczętował akt III, gdzie w trakcie czytania fragmentów pojawiały się liczne uwagi, że podczas takiej imprezy można było bardzo łatwo wykorzystać czas na planowanie wspólnych działań zbrojnych, a nie kłótnie o przeszłość, która z łatwością dzieliła.

Zaaranżowałem też dyskusję, jak zjednoczyć Polaków po ponad 100 latach utraty niepodległości. Pomysłów było wiele, ale najczęściej wysuwał się wniosek, aby przeszłość oddzielić grubą kreską. Nie zapomnieć o tym, co było, ale jednak nie żyć tym na co dzień, gdyż jest to przeszłość, której zwyczajnie nie da się zmienić. Z kolei przyszłość możemy wykreować tak, jak chcemy, ale potrzebna jest tutaj wspólnota i działania.

Wszystkie efekty pracy uczniowie zapisywali w specjalnie założonych do tego zeszytach, które po zakończeniu innowacji stały się kompendium wiedzy na temat „Wesela” Stanisława Wyspiańskiego. Pojawiły się w nim notatki dotyczące tradycji weselnych ukazanych w dramacie, brak wzajemnego zrozumienia dwóch grup społecznych znajdujących

się w bronowskiej chacie, symbolika zjaw, które odwiedzają bohaterów wesela i wymowa utworu. Podczas oglądania filmu uczniowie dopisywali jeszcze swoje spostrzeżenia, aby uzupełnić wiedzę.

Podsumowaniem „Wesela” Stanisława Wyspiańskiego było odgrywanie przez uczniów poszczególnych scen, co utrwaliło ich wiedzę. Młodzież najczęściej sięgała po sceny z aktu I, obrazujące niezrozumienie się dwóch grup społecznych. Metoda dramy okazała się doskonałym podsumowaniem rozważań.

W czasie trwania innowacji prowadziłem monitorowanie jej realizacji pod kątem zgodności z założonymi celami i osiągnięcia założonych rezultatów. Działania te potwierdziły osiągnięcie efektów.

Cel nadrzędny innowacji, jakim było dostarczenie młodzieży pozytywnych wzorców, pobudzenie ich kreatywności oraz otwarcie umysłów na potrzeby innych, pobudzenie wrażliwości i empatii ucznia poprzez zachęcanie do czytania lektury, został w pełni osiągnięty. Podczas realizacji innowacji metodycznej pokazałem uczniom piękno ukryte w literaturze, bogactwo słownictwa, wartości i różnorodne znaczenia ukryte w analizowanych fragmentach. Do pracy celowo wybrałem jedną z najtrudniejszych lektur *Wesele* Stanisława Wyspiańskiego. *Wesele* jest nasycone symbolami, trudną historią narodu polskiego, ale też ciekawymi tradycjami, które pomogły młodzieży nawiązać relacje międzypokoleniowe np. z dziadkami czy pradiadkami, rodzicami czy sąsiadami.

Innowacja unowocześniła i uatrakcyjniła metody i formy pracy na lekcji języka polskiego, poszerzyła wiedzę uczniów na temat lektury szkolnej, zgodnej z podstawą programową. Poprzez różnorodne działania z użyciem metod aktywizujących, kreatywnych narzędzi, odgrywanie dramy, zachęciła uczniów do czytania lektur, nauczyła spontaniczności i współpracy w grupie.

Młodzież z aprobatą przyjęła nowe podejście do lektury. Uczniowie pytali, czy kolejne lektury również będą przerabiane w podobny sposób. Licealiści zwrócili szczególną uwagę na wartość powstałych notatek, możliwość rozmowy z bliskimi na temat zwyczajów weselnych. O ile średnia ocen z pre-testu była niska, to wyniki post-testu pokazały pełne zrozumienie lektury. Pokazuje to, że młodzież jest bardzo pozytywnie nastawiona do nowych form pracy i warto wprowadzać narzędzia innowacyjne w edukacji. Wnioski i rekomendacje zostaną wykorzystane w kolejnych latach na lekcjach języka polskiego.

Łukasz Wiesław Wiśniewski, nauczyciel języka polskiego